

LEERGANG SAMENWERKINGSPROCESBEGELEIDER (SPB)

Deze tekst is bedoeld voor diegenen die zich op grond van de flyer hebben aangemeld of die nadere informatie over deze leergang wensen.

Geschiedenis

De geschiedenis van de SPB gaat terug naar het jaar 1978. In oorsprong is de SPB een marinecursus, bestemd voor personeelsofficieren, begeleidingsofficieren, hoofden van instructeurs bij opleidingen, en dergelijke. De cursus is een samenwerkingsverband geweest tussen de marine en de geestelijke verzorging, omdat de docenten altijd dominees bij de krijgsmacht zijn geweest en de cursus op een vormingscentrum van de geestelijke verzorging werd gegeven. Begin jaren negentig heeft de marine zich uit de SPB teruggetrokken en is het een eigen aanbod van de Protestantse Geestelijke Verzorging voor de gehele krijgsmacht geworden.

Het doel werd in de beginjaren als volgt omschreven:

Het vergroten van kennis en vaardigheden van de cursist op het gebied van:

- het waarnemen en begrijpen van groepsgedrag en zijn effecten
- de gespreksvoering met groepen en personen
- het onderzoeken van werksituaties op de mogelijkheid van groepsontwikkeling en samenwerkingsverbetering
- het personeelsgericht leiding geven
- de persoonlijke eigenschappen en houdingen, die nodig zijn om op te treden als begeleider van samenwerkingsverbanden, werkgroepen, leergroepen en als begeleider van enkelingen.

De SPB duurde 36 cursusedagen, verdeeld over een heel kalenderjaar. De SPB heeft zich door de jaren heen ontwikkeld tot wat het nu is. De duur van de SPB is gaandeweg teruggebracht naar 20 cursusedagen, verdeelt over 5 maanden.

Daarbij staan de hierboven omschreven en als 'technisch' te kwalificeren doelen nog steeds overeind. Maar naast dat trainingsgedeelte heeft het vormingsaspect meer aandacht gekregen; de SPB mikt ook op de persoonsontwikkeling van de deelnemers. Naast de termen kennis en vaardigheden willen we nu ook nadrukkelijk het woord persoonlijkheid onder de aandacht brengen. Om die reden wordt in de flyer gesproken van het 'verder bekwamen door middel van theorie, reflectie en vaardigheidsoefeningen'.

Leergroepmodel

De SPB volgt het leergroepmodel. Wij achten het van belang dat de deelnemers goed begrijpen wat dat inhoudt. Om dat te verhelderen is het wellicht handig om aan te geven hoe de SPB niet werkt: bij de SPB zullen de docenten / begeleiders niet van begin tot eind bepalen wat er gebeurt en welke theorie wordt aangeboden. In dat opzicht is de SPB niet te vergelijken met welke cursus binnen Defensie dan ook.

In een leergroepmodel is de deelnemer de centrale figuur. Hij of zij heeft zich aangemeld met het verlangen te leren (zowel technisch als qua persoonsontwikkeling) en zal er zelf voor moeten zorgen dat deze leerdoelen aan de orde komen: door ze in te brengen in de groep, door te vragen om feedback, door rollen uit te proberen en door te vragen om theoretische ondersteuning. Het afstemmen van al deze individuele wensen en leerbehoeften binnen een groep is op zich ook weer onderdeel van de leergang. De docenten zijn de procesbegeleiders, die door te benoemen wat ze waarnemen, door uit te dagen en door verwarring toe te laten erop toezien dat de leergang voor elke deelnemer lesstof blijft opleveren.

De SPB is in zekere zin dus ook een samenwerkingsproces tussen deelnemers en begeleiders. De begeleiders mogen worden aangesproken op hun deskundige en zorgvuldige betrokkenheid bij alles wat gebeurt en bij hun vermogen om daarbij theoretische kaders aan te brengen.

In een SPB werd dit gehele proces ooit omschreven als een ontdekkingsocht door onbekend gebied. De weg door dat gebied ligt niet van tevoren vast en er zijn meerdere wegen mogelijk. In het gebied is – waar je ook komt – veel te leren over jezelf en groepsprocessen, als je de leerkansen maar wilt zien. Pas achteraf kun je met verbazing constateren wat een mooie route bewandeld is en wat die route heeft opgeleverd.

Bewustwording

Bewustwording is een sleutelwoord bij de SPB (en bij vorming in het algemeen). Door tijd te nemen om bewust stil te staan bij wat er in een groep en met de individuele deelnemer gebeurt, ontstaan leermomenten. Wanneer de kreten 'stop and think' en 'stop and talk' tot de praktijk van elke dag worden gemaakt, zal de SPB voor een ieder een spannende en confronterende, maar ook fascinerende en verrijkende leergang worden, die de deelnemers tot een hecht geheel zal smeden.

Een deelnemer verwoordde op de slotdag van een SPB zijn ontwikkeling als volgt:

Een streep

*Ik trok een streep
tot hier
nooit ga ik verder dan hier*

*Toen ging ik verder
trok ik een nieuwe streep
en nog een streep*

*De zon scheen
en overal zag ik mensen
en iedereen trok een streep
iedereen ging verder.*

Rode draad

Als een rode draad door de SPB loopt het bevragen van elkaars vanzelfsprekendheden en levensconcepten (paradigma's), het zorgvuldig omgaan met tekst (woorden) en het bewust worden van interpretaties in situaties, interpretaties die weliswaar mogelijk maar daarmee nog niet noodzakelijk (enig mogelijk) zijn. Juist onzorgvuldigheid op deze terreinen maakt dat veel samenwerkingsprocessen niet zo succesvol verlopen als mogelijk zou zijn en dat mensen elkaar onrecht aandoen.

Praktisch

- De SPB kent geen huiswerk; de verwerking van opgedane ervaringen is al huiswerk genoeg.
- De cursusdagen beginnen globaal om 09.30 uur (de eerste dag van elk blok om 10.30 uur) en lopen door tot in de avond (einde ongeveer 20.30 uur), waarbij de slotdag van elk blok eindigt rond 15.00 uur.
- Tijdens SPB dagen dient men geheel los te komen van de eigen werkplek, dus niet tussendoor even naar het werk bellen en niet gebeld worden door het werk en ook niet – nog erger – naar de werkplek toe gaan.
- Dringend aanbevolen wordt te overnachten op Beukbergen (voor rust, ontspanning en de nagesprekken die op zich ook weer functioneel zijn in het geheel).
- De eerste week zal afwijken van de andere weken in die zin dat het een blok van 5 dagen betreft, waarin veel tijd zal worden gebruikt voor de groepsvorming, met als doel het creëren van een vertrouwensbasis voor de rest van de leergang.

In die eerste intensieve week zijn de deelnemers op woensdagmiddag en -avond vrij, om weer even op adem te komen.

In onderling overleg kan besloten worden tot een terugkerblok.

Data voor de leergang SPB najaar 2013

02 t/m 06 september

23 t/m 25 september

07 t/m 09 oktober

04 t/m 06 november

25 t/m 27 november

09 t/m 11 december

Ds. v. Eenennaam

Raadvrouw Joosten

Huis ter Heide